

Anna Stolarczyk

Kierunki rozwoju rynku usług pocztowych na tle zaobserwowanych zmian wybranych parametrów w Polsce i w krajach Wspólnoty w latach 2001-2007

Ekonomiczne Problemy Usług nr 35, cz. 2, 465-478

2009

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

ANNA STOLARCZYK

Instytut Łączności

**KIERUNKI ROZWOJU RYNKU USŁUG POCZTOWYCH
NA TLE ZAOBSERWOWANYCH ZMIAN WYBRANYCH PARAMETRÓW
W POLSCE I W KRAJACH WSPÓLNOTY W LATACH 2001 - 2007**

Uchwalenie Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/6/WE z dnia 20 lutego 2008 r. zmieniającej dyrektywę 97/67/WE w odniesieniu do pełnego urzeczywistnienia rynku wewnętrznego usług pocztowych Wspólnoty, teoretycznie, zmieniło otoczenie prawne rynku usług pocztowych Wspólnoty. W praktyce, jedno z najistotniejszych - dla wszystkich rynków pocztowych Wspólnoty - postanowień tej dyrektywy tj. wyznaczenie nowego terminu otwarcia rynku usług pocztowych na konkurencję - do 31 grudnia 2010 r. z odstępstwem dla 11 państw członkowskich¹ (w tym również dla Polski), które mogą utrzymać obszar zastrzeżony² dla publicznych operatorów pocztowych do 31 grudnia 2012 r. powoduje, że rynek pocztowy UE będzie nadal funkcjonował w ramach prawnych wyznaczonych przez dyrektywę 97/67/WE i jej nowelę 2002/39/WE, przynajmniej do ustanowienia przez rządy państw członkowskich

---

¹ Państwa, które mogą przesunąć termin wdrożenia Dyrektywy 2008/6/WE, to: Republika Czeska (Czechy), Grecja, Cypr, Łotwa, Litwa, Luksemburg, Węgry, Malta, Rumunia, Słowacja oraz Polska.

² Ustanowienie obszaru zastrzeżonego (usługi zastrzeżone) oznacza, że operatorowi publicznemu przysługuje wyłączność na świadczenie usług polegających na przyjmowaniu, przemieszczaniu i doręczaniu przesyłek z korespondencją w obrocie krajowym i zagranicznym oraz przesyłek reklamowych o masie do 50 g (art. 47 ustawy z dnia 12 czerwca 2003 r. Prawo pocztowe (Dz.U. Nr 130, poz. 1188 z późn. zm.).

praw krajowych, uwzględniających postanowienia dyrektywy 2008/6/WE. W związku z tym zapis w 20. przesłance wspomnianej dyrektywy: „w celu zagwarantowania, że otwarcie rynku w dalszym ciągu będzie przynosić korzyści wszystkim użytkownikom, zwłaszcza konsumentom oraz małym i średnim przedsiębiorstwom, państwa członkowskie powinny monitorować i nadzorować rozwój sytuacji rynkowej. Powinny przyjmować odpowiednie środki regulacyjne, dostępne na mocy dyrektywy 97/67/WE, gwarantujące, że dostępność usług pocztowych nadal będzie zaspokajać potrzeby użytkowników [.....]” koresponduje z potrzebą dalszego monitorowania rozwoju rynku usług pocztowych UE i prezentacji wyników badań możliwie szerokiemu gronu odbiorców zainteresowanych problemami tego rynku.

Znalazło to odzwierciedlenie w niniejszym artykule³, w którym na tle zmian wartości parametrów, determinujących rozwój rynku usług pocztowych Wspólnoty w latach 2001 - 2007 zostały zasygnalizowane również kierunki zmian na polskim rynku pocztowym.

W tabeli 1 przedstawiono szacunkowe przychody ogółem z działalności publicznych operatorów pocztowych Wspólnoty, osiągnięte w latach 2001 – 2007 oraz oszacowane wartości podstawowych segmentów rynku pocztowego (przesyłek listowych, paczek i usług logistycznych, usług finansowych oraz segmentu innych usług) i ich udział w przychodach ogółem. Jak widać, wartość publicznego sektora pocztowego Wspólnoty wzrosła od 87,7 mld euro w 2001 r. do prawie 141,4 mld euro w 2007 r., a więc o 61,3%⁴. W tym samym czasie, odnotowano również wzrost wartości poszczególnych segmentów rynku usług pocztowych, największy - o ok. 120% - w segmencie paczek i usług logistycznych, co może potwierdzać przewidywania dotyczące dużych możliwości rozwojowych tego segmentu. Przychody wygenerowane w segmencie przesyłek listowych wzrosły o ok. 57%, w segmencie innych usług – o 55%, a ze sprzedaży usług finansowych - o 50%. Jednocześnie, analizując zmiany udziału przychodów z usług w wymienionych segmentach w omawianym okresie, należy podkreślić, że wzrost tego udziału zaobserwowano tylko w segmencie paczek i usług logistycznych z 8,8% w 2001 r. do 12% w 2007 r.

---

³ Niniejszy artykuł został opracowany w oparciu o Raport 3 pt. „Rozwój rynku usług pocztowych” [2] oraz o dane statystyczne za 2007 r. opublikowane w styczniu 2009 r. na stronie Światowego Związku Pocztowego (UPU): <http://www.upu.int/statistics/en/index.shtml>

⁴ W tym samym czasie przychody PP wzrosły o 23,4% (z 1 542 911 726 euro do 1 904 217 907 euro).

Tabela 1

Przychody z poszczególnych segmentów usług pocztowych i ich udział w szacunkowych przychodach ogółem z działalności operatorów pocztowych UE ogółem w latach 2001 – 2007

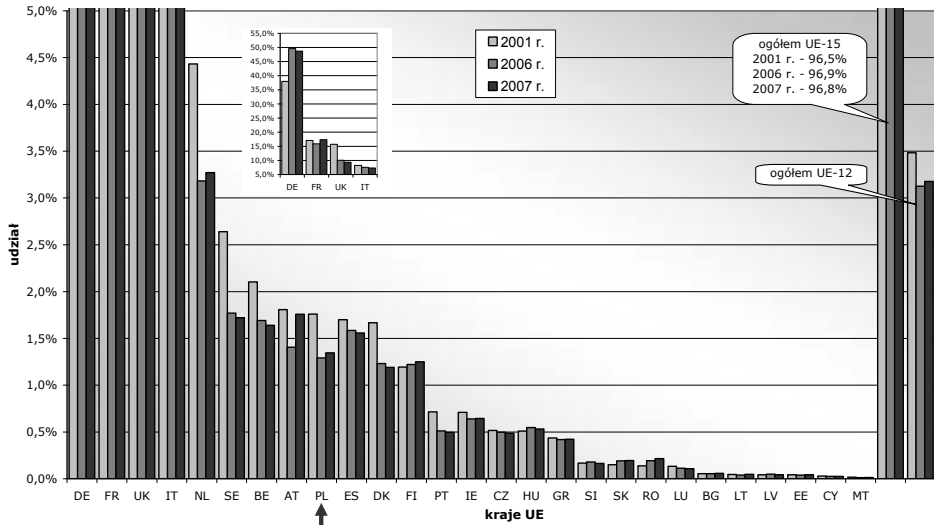
	Szacunkowe przychody:								
	ogółem mld €	z segmentu przesy- lek listowych		z segmentu paczek i usług logistycz- nych		z segmentu usług finansowych		z segmentu innych usług	
		War- tość mld €	Udział	War- tość mld €	Udział	War- tość mld €	Udział	War- tość mld €	Udział
2001 r.	87,7	50,2	57,3%	7,7	8,8%	13,0	14,9%	16,7	19,1%
2002 r.	102,1	57,5	56,4%	9,3	9,1%	14,3	14,1%	20,9	20,5%
2003 r.	101,1	55,6	55,1%	9,7	9,6%	14,8	14,7%	20,9	20,7%
2004 r.	109,7	60,0	54,7%	10,4	9,5%	15,5	14,1%	23,9	21,8%
2005 r.	109,2	61,1	55,9%	11,2	10,3%	15,5	14,2%	21,5	19,6%
2006 r.	132,0	74,1	56,2%	15,1	11,5%	18,0	13,6%	24,7	18,7%
2007 r.	141,4	79,0	55,9%	16,9	12,0%	19,5	13,8%	26,0	18,4%

Źródło: opracowano na podstawie danych: www.upu.int, bazy wskaźników WRSI oraz rocznych raportów z działalności wybranych publicznych operatorów pocztowych UE.

Dane przedstawione w tabeli 1 potwierdzają również fakt, że podstawowym źródłem przychodów publicznych operatorów pocztowych w UE są w dalszym ciągu przychody ze sprzedaży usług w segmencie przesyłek listowych, następnie przychody z innych usług, usług finansowych, a najmniejszy - w segmencie paczek i usług logistycznych. Należy jednak pamiętać, że są to wartości średnie i w poszczególnych krajach udział ten jest zróżnicowany.

Analizując udział przychodów osiągniętych przez poszczególnych publicznych operatorów pocztowych w szacunkowych przychodach ogółem publicznego sektora pocztowego Wspólnoty w latach 2001 - 2007 (rys. 1.), należy podkreślić, że w 2007 r. ok. 96,8% przychodów ogółem stanowiły przychody z działalności publicznych operatorów pocztowych z krajów „starej piętnastki” (3,2% z UE-12), jednocześnie ok. 83% przychodów, to przychody z działalności operatorów z Niemiec, Francji, Wielkiej Brytanii oraz Włoch. Z kolei, Poczta Polska (PP) z ok. 1,4% udziałem w przychodach publicznego sektora Wspól-

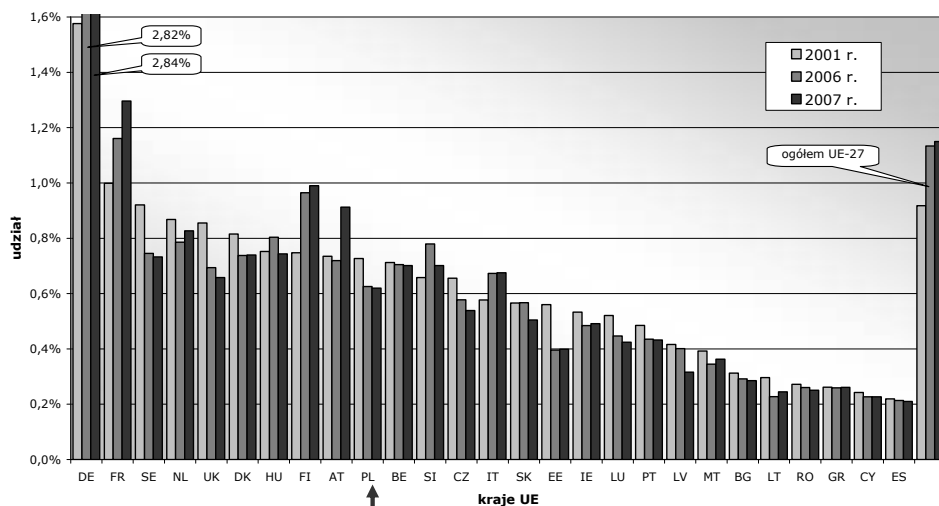
noty znalazła się na 10 miejscu obok Danii, Finlandii, Austrii, Hiszpanii, Belgii i Szwecji, gdzie udział ten kształtował się na poziomie od 1,19% do 1,76%, a w pozostałych krajach od 0,01% do 0,65%.

Rys. 1. Udział przychodów osiągniętych przez poszczególnych publicznych operatorów pocztowych w szacunkowych przychodach ogółem publicznego sektora pocztowego Wspólnoty w 2001 r., 2006 r. i w 2007 r.

Źródło: opracowano na podstawie danych: www.upu.int, rocznych raportów z działalności wybranych publicznych operatorów pocztowych UE oraz bazy wskaźników WRSI.

Z przedstawionego na rysunku 2 porównania wynika, że udział przychodów z działalności operatorów pocztowych Wspólnoty ogółem w PKB tworzonego przez wszystkie kraje UE wzrósł z 0,92% w 2001 r. do 1,15% w 2007 r., w tym czasie udział przychodów z działalności PP w krajowym PKB kształtował się na poziomie od 0,73% do 0,62% (10 miejsce wśród krajów Wspólnoty), a największy - 2,8% wkład w rozwój gospodarczy swojego kraju w 2007 r. wniósł publiczny operator pocztowy z Niemiec oraz z Francji - 1,3%, z kolei najmniejszy – na poziomie 0,2% miał miejsce w Hiszpanii.

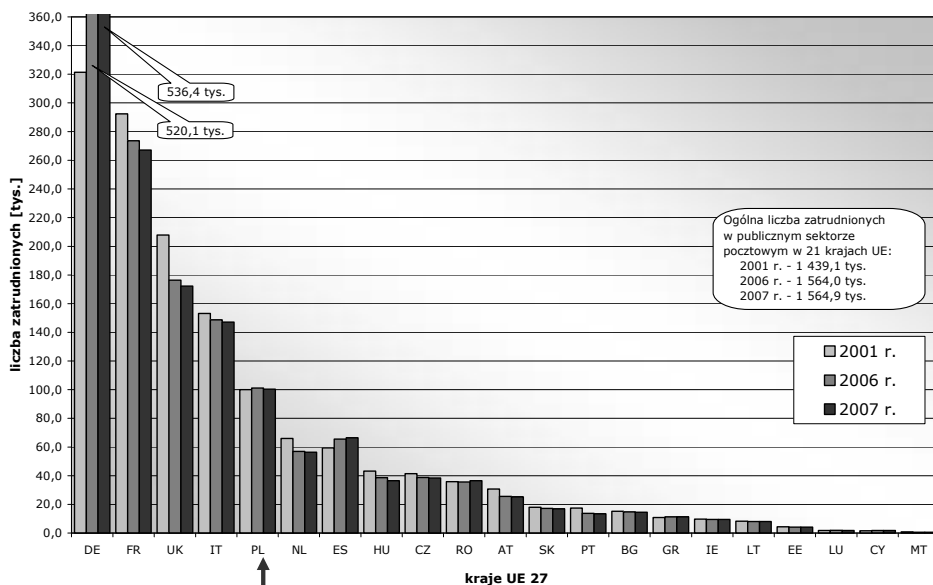
Rys. 2. Udział przychodów osiągniętych przez poszczególnych publicznych operatorów pocztowych w PKB w krajach Wspólnoty w 2001 r., 2006 r. i w 2007 r.

Źródło: opracowano na podstawie danych: www.upu.int, rocznych raportów z działalności wybranych publicznych operatorów pocztowych UE oraz bazy wskaźników WRSI.

Rozważając zagadnienie zatrudnienia w publicznym sektorze pocztowym Wspólnoty, w latach 2001 – 2007 (rys. 3.) należy zaznaczyć, że w 21 krajach UE⁵ rozpiętość liczby zatrudnionych była bardzo duża - od 840 pracowników poczty na Malcie do 536,4 tys. w Niemczech⁶. W tym czasie, w Polsce liczba pracowników poczty kształtowała się na poziomie od ok. 100,1 tys. do 100,4 tys., wzrosła więc o ok. 0,4%, natomiast w skali UE odnotowano wzrost ogólnej liczby zatrudnionych w publicznym sektorze pocztowym w granicach - od 1 439 tys. w 2001 r. do 1 565 tys. w 2007 r., czyli o ok. 8,7%.

⁵ W omawianych porównaniach nie uwzględniono Belgii, Danii, Finlandii, Szwecji, Łotwy i Słowenii ze względu na brak danych dotyczących liczby zatrudnionych w całym okresie badawczym (rys. 3. – 5.).

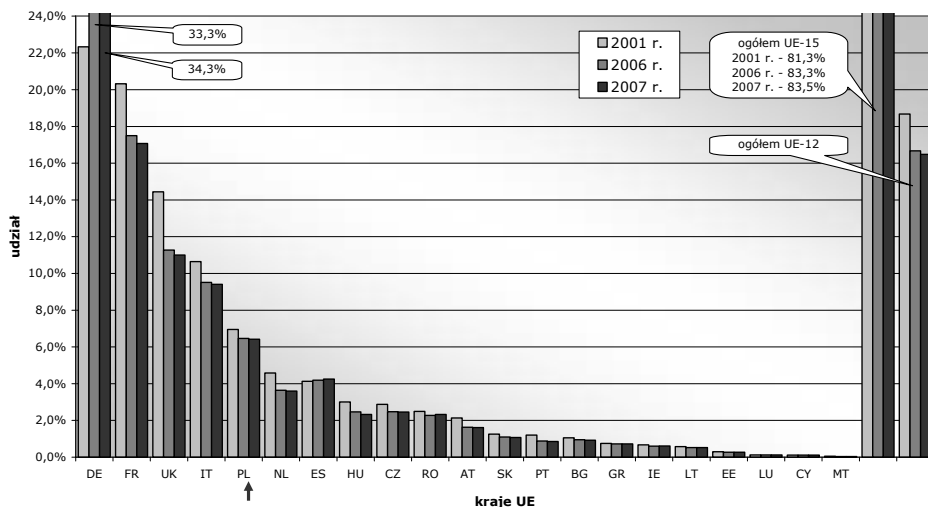
⁶ Według informacji podanych przez UPU w odniesieniu do zatrudnienia u operatora niemieckiego dane dotyczą Deutsche Post World Net group, a wzrost – o ok. 67% - liczby zatrudnionych w 2007 r. w porównaniu z rokiem 2001 (wg danych z 2005 r. zamieszczonych w statystykach UPU) mógł wynikać częściowo z przejęcia spółek (ang.: „*The difference compared with the previous year is partially due to acquisitions.*”).

Rys. 3. Liczba zatrudnionych w publicznym sektorze pocztowym w krajach UE w 2001 r., 2006 r. i w 2007 r.

Źródło: opracowano na podstawie danych Światowego Związku Pocztowego: www.upu.int.

Pełniejszy obraz zatrudnienia i lepszą skalę porównawczą uzyskamy, jeśli rozważymy udział liczby pracowników poczty w danym kraju UE w ogólnej liczbie zatrudnionych przez publicznych operatorów pocztowych Wspólnoty w latach 2001 - 2007 (rys. 4.).

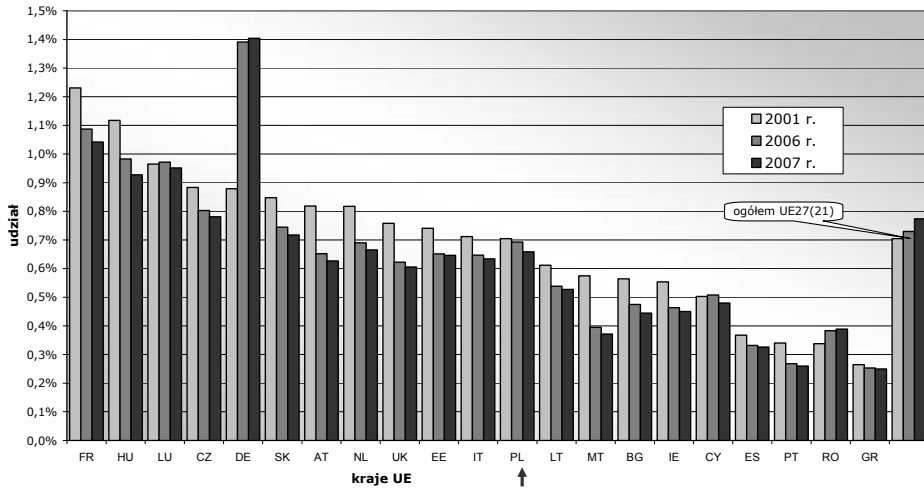
Rys. 4. Udział liczby zatrudnionych przez publicznych operatorów pocztowych w poszczególnych krajach UE w liczbie zatrudnionych ogółem w sektorze pocztowym Wspólnoty w 2001 r., 2006 r. i w 2007 r.

Źródło: opracowano na podstawie danych Światowego Związku Pocztowego: www.upu.int.

Należy zwrócić uwagę, że w omawianym okresie, w 17 spośród 21 analizowanych krajów UE udział w zatrudnieniu ogółem w sektorze pocztowym Wspólnoty zmniejszył się w granicach od 0,02% na Malcie do ok. 3,2% we Francji. W 2007 r. zatrudnieni przez operatorów: niemieckiego, francuskiego, brytyjskiego i włoskiego stanowili ok. 71,8%, a pracownicy operatorów z krajów „starej piętnastki” ogółem - 83,5% wszystkich zatrudnionych w publicznym sektorze pocztowym Wspólnoty. Polska z 6,4% udziałem wpisała się na piąte miejsce pod względem zatrudnienia na pocztowym rynku UE.

Warto jeszcze zwrócić uwagę na zatrudnienie w sektorze pocztowym na tle rynku pracy w poszczególnych krajach UE, wyrażone udziałem liczby zatrudnionych przez publicznych operatorów pocztowych w ogólnej liczbie zatrudnionych w gospodarce narodowej (GN) danego państwa w latach 2001 - 2007 (rys. 5.).

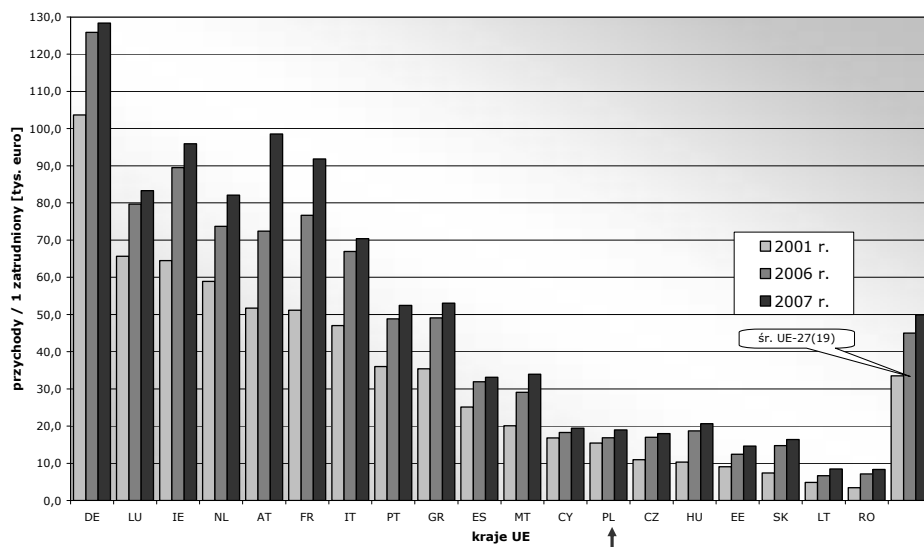
Rys. 5. Udział liczby zatrudnionych w publicznym sektorze pocztowym w liczbie zatrudnionych ogółem w poszczególnych krajach UE w 2001 r., 2006 r. i w 2007 r.

Źródło: opracowano na podstawie danych Światowego Związku Pocztowego: www.upu.int i bazy wskaźników WRSI

W tym wypadku widać, że tylko w dwóch krajach – w Niemczech i Rumunii – w latach 2001 – 2007 wartość omawianego parametru wzrosła. Natomiast w 2007 r. największy udział w liczbie wszystkich zatrudnionych w GN – 1,4% - mieli pracownicy poczty w Niemczech, następnie we Francji, Luksemburgu i na Węgrzech – po ok. 1%. W Polsce, pracownicy Poczty Polskiej stanowili 0,66% ogólnej liczby zatrudnionych. Najmniejszy odsetek zatrudnionych na krajowym rynku pracy odnotowano w Portugalii i Grecji, odpowiednio 0,26% i 0,25%. W skali UE pracownicy publicznego sektora pocztowego stanowili 0,77% ogólnej liczby zatrudnionych.

Aby uzyskać jeszcze pełniejszy obraz rozwoju rynku pocztowego w aspekcie zatrudnienia, w dalszej części artykułu przedstawiono efektywność pracowników pocztowych. Jej miarą w tym wypadku są przychody uzyskane przez publicznych operatorów pocztowych w przeliczeniu na 1 zatrudnionego w latach 2001 - 2007 (rys. 6.). Jak widać, rozpiętość wartości omawianego wskaźnika była bardzo duża i zawierała się w granicach od ok. 3,4 tys. euro w Rumunii do ok. 128,3 tys. w Niemczech, przy czym w 8 krajach przyjętych do UE w 2004 r. i w 2007 r. przychody wygenerowane przez 1 pracownika nie przekroczyły 20 tys. euro, z wyjątkiem Malty, tam w 2007 r. osiągnęły wartość

prawie 34 tys. euro. W Polsce, w omawianym okresie efektywność pracownika PP zawierała się w granicach od 15,4 tys. euro do prawie 19 tys. euro na tle jego średniej wartości w skali UE od 33,5 tys. euro do 49,9 tys. euro.

Rys. 6. Przychody publicznych operatorów pocztowych w krajach UE przypadające na 1 zatrudnionego w 2001 r., 2006 r. i w 2007 r.

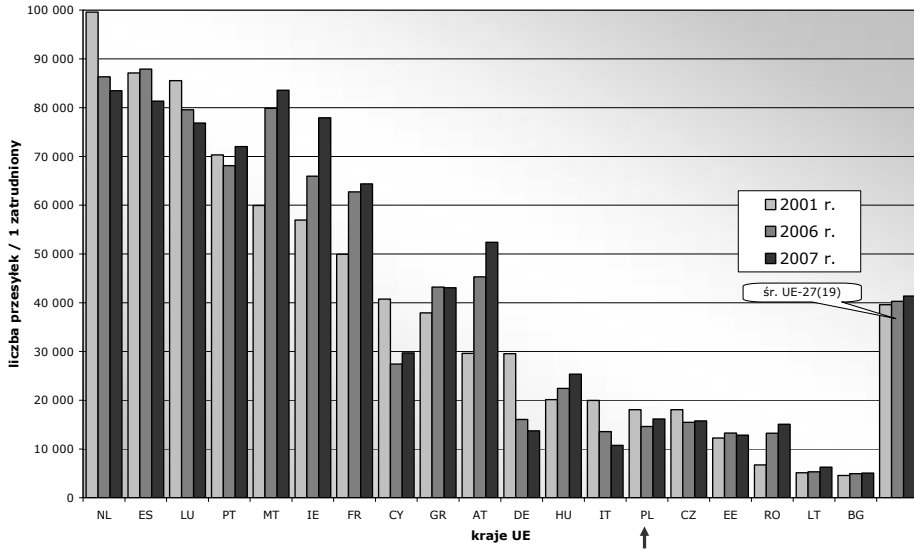
Źródło: opracowano na podstawie danych Światowego Związku Pocztowego: www.upu.int.

W przypadku zmian przychodów przypadających na 1 zatrudnionego w latach 2001 - 2007, należy zwrócić uwagę na ich wzrost we wszystkich badanych krajach Wspólnoty, w granicach od 15,7% na Cyprze do 145,6% w Rumunii. W tym czasie w Polsce, przychody przypadające na 1 zatrudnionego przez operatora pocztowego wzrosły o prawie 23%, podczas, gdy w średnio w skali Wspólnoty – o 48,7%.

Kontynuując rozwój rynku usług pocztowych w aspekcie zatrudnienia należy jeszcze zwrócić uwagę, że wydajność pracowników zatrudnionych przez publicznych operatorów pocztowych w krajach UE mierzona liczbą nadanych krajowych i zagranicznych przesyłek listowych⁷ przypadającą na

⁷ W latach 2001 – 2007 w 19 krajach UE, dla których były dostępne dane w całym analizowanym okresie ich liczba przesyłek listowych ogółem zawierała się w granicach 46 089,6 mln – 43 915,3 mln, a więc zmniejszyła się o 4,7%. W tym czasie, w Polsce zmniejszyła się o ok.

1 zatrudnionego w latach 2001 - 2007 – osiągnęła najwyższą wartość w Holandii – od ok. 99,6 tys. do ok. 83,5 tys. przesyłek, a najniższą na Litwie i w Bułgarii, tam na 1 pracownika przypadało – od 4,6 tys. do 6,3 tys. przesyłek (rysunek 7.).

Rys. 7. Liczba nadanych krajowych i zagranicznych przesyłek listowych przypadająca na 1 zatrudnionego przez publicznych operatorów pocztowych w krajach UE w 2001 r., 2006 r. i w 2007 r.

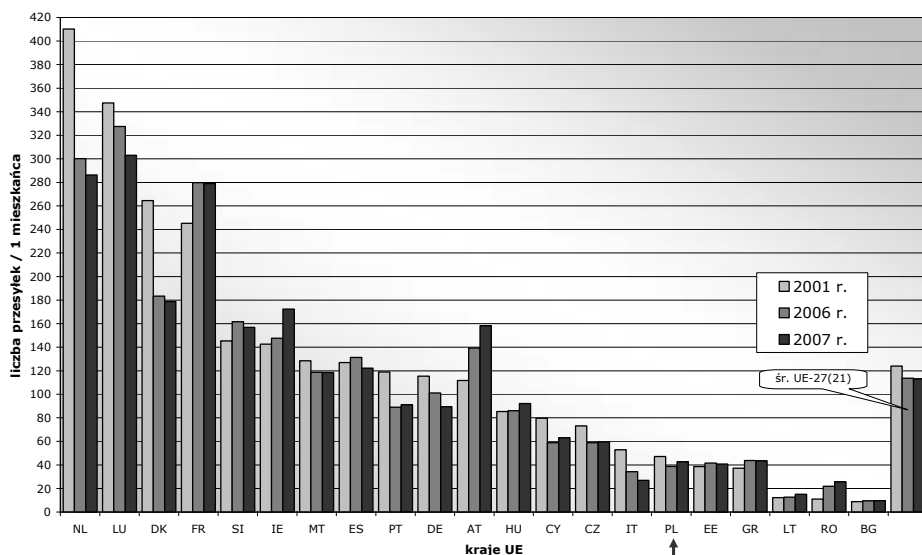
Źródło: opracowano na podstawie danych Światowego Związku Pocztowego: www.upu.int.

W Polsce wskaźnik ten kształtował się na poziomie od 18,1 tys. w 2001 r. do 16,2 tys. w 2007 r. W tym czasie, średnio w skali UE, na statystycznego pracownika poczty przypadało od 39,6 tys. do 41,4 tys. przesyłek.

W 2007 r. w porównaniu z 2001 r. największy wzrost wartości omawianego parametru miał miejsce w Rumunii ponad 123% i w Austrii - ok. 77%. W tym czasie, ok. 50% spadek wydajności odnotowano w Niemczech i we Włoszech. W Polsce liczba przesyłek listowych przypadająca na 1 zatrudnionego w Poczcie Polskiej obniżyła się o 10,5% na tle 4,5% wzrostu średniej wartości tego wskaźnika w UE.

10,1% z 1 807,0 mln przesyłek do 1 623,9 mln przesyłek. W 2007 r. liczba przesyłek listowych zawierała się w granicach od 48,2 mln na Malcie do 17 202,0 mln we Francji.

Porównanie liczby przesyłek listowych przypadającej na 1 mieszkańca (postaż) w poszczególnych krajach Wspólnoty, przedstawione na rysunku 8., wskazuje na dużą rozpiętość wartości analizowanego parametru - od 9 przesyłek w Bułgarii do ok. 400 przesyłek w Holandii. W latach 2001 - 2007 w Polsce na 1 mieszkańca przypadało od 47 do 43 przesyłek listowych, natomiast średnio w skali Wspólnoty - od 124 do 113 przesyłek, a więc postaż zmniejszył się odpowiednio - o 9,4% i 8,8%.

Rys. 8. Liczba nadanych krajowych i zagranicznych przesyłek listowych przypadająca na 1 mieszkańca w krajach UE w 2001 r., 2006 r. i w 2007 r.

Źródło: opracowano na podstawie danych Światowego Związku Pocztowego: www.upu.int

Podsumowując, należy zwrócić uwagę, że ustanowienie III Dyrektywy pocztowej z 20 lutego 2008 r. było znaczącym osiągnięciem w realizacji jednego z podstawowych celów polityki wobec sektora pocztowego UE, jakim jest pełne urzeczywistnienie rynku wewnętrznego usług pocztowych Wspólnoty. Zgodnie z postanowieniami tej dyrektywy, we wszystkich państwach członkowskich proces liberalizacji rynku pocztowego powinien zakończyć się najpóźniej do 31 grudnia 2012 r.

Przedstawione w niniejszym artykule informacje dotyczące kształtowania się wartości wybranych parametrów charakteryzujących rozwój europejskiego

rynku usług pocztowych w latach 2001 – 2007 pozwoliły zidentyfikować kierunki zachodzących na nim zmian:

- wzrost szacunkowych przychodów z działalności publicznych operatorów pocztowych UE ogółem;
- wzrost udziału przychodów w segmencie paczek i usług logistycznych w przychodach ogółem publicznych operatorów pocztowych Wspólnoty „kosztem” zmniejszenia się tego udziału w pozostałych segmentach;
- wzrost przychodów ze sprzedaży usług poszczególnych segmentach rynku pocztowego;
- spadek udziału przychodów osiągniętych przez publicznych operatorów pocztowych w krajach UE, zarówno w przychodach ogółem publicznego sektora pocztowego Wspólnoty, jak i w krajowym PKB;
- wzrost średnich przychodów oraz liczby nadanych krajowych i zagranicznych przesyłek listowych przypadających na 1 zatrudnionego w publicznym sektorze pocztowym UE;
- spadek średniego postażu mierzonego liczbą nadanych krajowych i zagranicznych przesyłek listowych w przeliczeniu na 1 mieszkańca w krajach Wspólnoty.

W przypadku pozycji Poczty Polskiej na rynku pocztowym Wspólnoty w latach 2001 – 2008 należy podkreślić, że tendencje zmian wartości analizowanych parametrów nie różnią się od zmian średnich wartości porównywanych parametrów w skali UE, jednocześnie warto zwrócić uwagę na kilka istotnych różnic, na które wskazują dane zamieszczone w tabeli 2.

Tabela 2

Porównanie wartości wybranych parametrów w Polsce ze średnimi wartościami dla całej UE w latach 2001 – 2008

Wyszczególnienie		2001 r.	2006 r.	2007 r.	Zmiana 2007 r./2006 r.	Zmiana 2007 r./2001 r.
Przychody przypadające na 1 zatrudnionego [tys. euro]	Polska	15,4	16,9	19,0	↑	↑
	średnia UE-27(19)	33,5	45,0	49,9	↑	↑
Liczba przesyłek przypadająca na 1 zatrudnionego [tys.]	Polska	18,1	14,6	16,2	↑	↓
	średnia UE-27(19)	39,6	40,3	41,4	↑	↑
Liczba przesyłek przypadająca na 1 mieszkańca	Polska	47	39	43	↑	↓
	średnia UE-27(21)	124	114	113	↓	↓

Źródło: opracowano na podstawie danych Światowego Związku Pocztowego.

Literatura

1. ECORYS Nederland BV: Main developments in the postal sector (2006 – 2008). Final report. Rotterdam, 11 September 2008.
2. Ferenc M., Nierebiński r., Pawlak H., Stolarczyk A.: Rozwój rynku usług pocztowych. Raport 3. SPIII.1 wraz z Załącznikiem - System okresowych raportów dotyczących rynku rozwoju usług pocztowych, konkurencji i podmiotów działających na tym rynku. Warszawa, październik 2008 r.
3. Heel B., Herve J., Ikdal A., Maas J. W., Terney L.: European Postal Landscape 2015. The Boston Consulting Group, Inc. 2006.

**THE DIRECTIONS OF POSTAL SERVICES MARKET DEVELOPMENT
RELATING TO THE SELECTED PARAMETERS CHANGES
IN POLAND AND EUROPEAN COUNTRIES IN 2001 - 2007**

Summary

In this paper author shows changes of the selected parameters characterising the development of European market of postal services in 2001 - 2007. On the base of statistical data, which was published by Universal Postal Union. There is estimated total value (concerning public postal operators revenue) of EU public postal sector and the value of basic services segments, and the changes of revenue and number of letter post per inhabitant as well as the employment and their efficiency.

Translated by Anna Stolarczyk